

АЗƏРБАЙЧАН ССР СƏЬИЙƏ НАЗИРЛИГИ
МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

АЗƏРБАЙЧАН ТИББ ЖУРНАЛЫ

АЗЕРБАЙДЖАНСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ ЖУРНАЛ

М. Ф. Ахундов adına
Azərbaycan Tibb Jurnalı
ÜMUMİ NƏŞRƏTƏYƏ

ДЕКАБР 5 ДЕКАБЬ
1955

ТРАВМАТОЛОГИЯ, ОРТОПЕДИЯ ВЭ БЭРПЭ ЧӨРРЭЙЛҮҮГҮ ИНСТИТУТЛАРЫНЫН ЭЛМИ ШУРАЛАРЫНЫН ОРТОПЕДЛЭР ВЭ ТРАВМАТОЛОГЛАРЫНЫ ҮМҮМИТТИФАГ ЭЛМИ-ТИБЫН ЧӨМИЙЭТНЭЛ БИРЛИКДЭ КЕЧИРИЛМИШ КЕНИШ МУШАВИРЭСИННИН (МОСКВА, 24—29 ОКТЯБР 1955-Ч ИЛ) ЕКҮНЛАРЫ

Тибб ээлмэри доктору Э. М. ЭЛНЭВ

Кениш мушавирэда 94 м'аруза, о чумладан ССРИ-да травматология во ортопедикэи възийнэти во VI бешилликдэ инкишафы переклэктивлэри хаггында—5 м'аруза, травматизмин профилактикасы хаггында—8 м'аруза, экстрафларын обьегтин эдалэнималар хаггында—13 м'аруза, янг во шүа хэсталин хаггында—11 м'аруза, чоң-үз чөр райдыгы во стоматология хаггында—43 м'аруза, Бөйүк Вәтэн мушавирбеси ээллэринин борна күчалысы хаггында—4 м'аруза дилээнлишшдир.

ССРИ-да травматология во ортопедиянын възийнэти во VI бешилликдэ буларын инкишаф этдиримэси переклэктивлэри хаггында пеленум: ССРИ Тибб Ээлмэри Академиясинин мухбир узду, проф. Н. Н. Приоровун во проф. В. Д. Чакиннин (Москва), проф. В. С. Балакинянин (Ленинград), доссент К. М. Климовун, доссент З. И. Шнейлеровун (Киев), тибб ээлмэри доктору Э. М. Элневин (Баки) м'арузаларин дилэмэшшдир.

Проф. Н. Н. Приоров, ССРИ Сөһийбэ Назирляинини «Эһлийбэ травматологияи ярымэ яхылашдырмэг хаггында» 686 №-ли ээлрини ерина етирилмэсинэ екун уурагг гөйд этди ки, совет сөһийбэсинини эһлийбэ муалыча-профилактика хидмати кесторинэ саһэсиндэ элдэ этдйин үмүни шүбөсфогийбэтлөрдө янашы олараг ССРИ-да травматология во ортопедик ярымэни инкишафы чөлтигидан дө шүбөсис напайлыбэтлөр элдэ эдилмэшшдир.

М'арузачи гөйд этди ки, травматология-ортопедия мүссэсэлэри шөбөксэлэри келөч инкишафы во шөһкэмэлдиримэси үчүн республика, өлкө во эялэт мэркэзлэриндэ, республика төбөлйиндэ олан шөһөрдөрдө ва ири сизде мэркэзлэриндэ вийнд тигилд травматология-ортопедия мүссэсэлэри (мушавир хэстэханалардэ белэ шө'бөлөр) яратмэг лаазымдыр, бу мүссэсэлэр фөалийбэт кестордиклэри райондэ методик мэркэзлэр олмалдыр.

М'арузачи, VI бешилликдэ травматология мүссэсэлэр шөбөксэсини назардэ тутулан инкишаф плавиндан данышды.

Һөһимлөрдан бир чохунун во илк нөвбэдэ травматолог во ортопедларини, үмүни хэстөхана во поликлиника шөбөксэсиндөч чөррөһларын, чөррөһлыг кафедраларынын доссент во ассистентларини, енетгызлөр мөксүс кабинетлөрдө ва тэчили ярымэ станцияларында чалышан һөһимлэрини, педиатрлардыр во и. а. во һөһчинин орта тибб ишчилэринин травматология во ортопедия үзрө ихтисаслашмалары, тэжмиллэшдиримэлэри во ихтисасларыны аттырмалары үчүн 1956—60-чы иллэрдэ бир сыра мүһүм тәдбирлөр көрмэк нөзөрдэ тутулур.

Яраларын, вөтөр эдалэнимэлэринин, сүмүк сымналларынын, янглардыр во элетрик травмаларынын комплекс мүалычэсиндэ тәсдиг олунмуш өзид методиканы, тибб ээлминин напайлыбэтларини муалыча-профилактика мүссэсэлэринини иш практикасында даһил этмэк, травматология-ортопедия шө'баларинин неэдиндэ мүалычаны узга но тичлөдорини айдылашдырмэг экспертизасы үзрө элми шуралар тәшкил этмэк, элмитадгигат ишлэриндэ комплексийн хейли күчлөндирмэк во һөһчинин саһэси мүһүм саһалариндэ травматизмин възийнэтин даһа дөригидан өйрөнмэк во һөһини травматиз-

мип азалмасы угрунда чидди тәдбирлөр көрмэк үчүн травматология во ортопедия институтларыни профиллэшдиримэни чоһ бөйүк эһлийбэти аардыр. М'арузачи, муалыча-профилактика мүссэсэлэринин хүсуси травматология во ортопедия адалдыгы икэ мэркэзлэмэши шәкилдэ тәһин эдилмэсинини тәшкил мөссэлэсинэ хүсуси диггөт етиримшдир.

Проф. В. С. Балакинянин (Ленинград, травматологияи во ортопедия элми-тадгигат институту) м'арузэсиндэ травматология шө'баларини кийфийт дәрәчэдэ олмаласы ва бу шө'бөләрдәки чәрпайыларын үмүнийбэтлө мөвчуд чәррөһлыг чәрпайылары фондунун 17,1%-ини тәшкил этмэси, эһлийбэ азыбулатр травматологияи ярымэни ашдылиндэ чоһу негсанларын олмасы мөссэлэси хүсуси оларат гөйд эдилдрди.

Доссент К. М. Климовун, доссент З. И. Шнейлеровун (Киев) м'арузалариндэ до бу хүсудэ бәһэ эдилдрди.

Украйна ССР-инн бир сыра пиләт мэркэзлэриндэ травматологияи шө'балар мустәгил шө'бө кими тәшкил эдилмөшшдир. Ортопедия во травматология үзрә һөһим во орта тибб кәдрлары һазырламәг сүрәтин практик сөһийбэтини этивчәларындан керийб гәлтишдир.

Тибб ээлмэри доктору Э. М. Элневин (Баки) м'арузэсиндэ Азәрбайжан ССР-да травматологияи во ортопедия ярымэи възийнэтинини анализи верилмшдир.

1955-чи ил январын 1-э доғру республика үзрә травматологияи чәрпайыларын мигдәры чәррөһлыг чәрпайыларынын үмүни мигдәрыны инсөбөтөн 20%, о чумладан Баки во оғун районлары үзрә 30,6% тәшкил эдир.

Баки шөһәриндэ ишлөбөн травматологияи чәрпайылардан 89,2%-и травматологияи шө'бөләрдә, 3,1%-и травматологияи палаталардә, 7,7%-и исә хэстөханаларын үмүни чөррөһлыг шө'балариндә толлимшдир.

Ортопедик хэстөликлөрү олан хэстәләрини во травматиклөрүни эсә күлтәси Баки шөһәриндә ва оғун районларында, Семашко элмәси, Шаумян элмәси, Чәпариза элмәси прәклиник хэстөханалар, Ортопедия во бөрпә чөррөһлыгы институту тәрәфиндән ихтисаслы ярым эдыр.

Республиканын районларында эсә этивчилә чөррөһлар, ири шөһәрләрдә ва районларарасы хэстөханалардә исә травматологияи травматологияи ярымэи кестордиләр.

Орчонкындә, Шаумян, Артыбон, Кағанови һөфт районларынын травматологияи шө'балары тәрәфиндән һәһин районлардә травматизмин профилактикасы ва аздалымасы сәһэсиндә хейли мөсбәт ишләр көрүләшүдур.

Лакин буһунла белэ гөйд этмэк лаазымды ки, травматологияи ярымэни тәшкилдә мүһүм негсанлар аардыр: мүтәхәссис-травматологларын сайы эдыр, муалыча-профилактика мүссэсэлэринин чоһу ени апаратура илэ тәһин эдилмэли, ишләрлө кениш суратдә тәһин эдилмәлидир во и. а. Дағ-Һарәкәт апаратынын негсанларынын вахтандә ашкәра чыгарылмасы үчүн педиатр-Һөһимләрчи, ушәг во доғум мүссэсэлэриндә ишлөбөн һөһимлэрини травматологияи во ортопедияи дәр биликлөринин артырмәг сайы, сиздә институтун көрдәйү тәдбирләр тәжмиллэшдиримәлидир.

Проф. В. Д. Чакин (Москва) ушәг во енетгызлөр ортопедиясыны өйрөнмэк сәһэсиндәки негсанлардан, онурга сүтүнүнүн ортопедик чөррөһлыгынын, яғвы физиологиясы, патологиясынын во ортопедик хэстәликларини профилактикасынын мөбүздә кийфийт гәдәр ишләнләндримәлидирмәсиндә бәһэ этди.

Полномөһилт, ифлич во атетозларын ортопедик мүалычэси сөһийбэ оргәнларынын язар-диггәтинини чидди суратдә чөлб этмәлидир.

Травматизмин профилактикасына һәср эдилмэни м'арузаләрдә кестордилдрди ки, бу проблемэ өйрөнмэк үчүн травматизмин конкрет саһбәлэри, профилактик тәдбирлэри планлашдырмаласы, төһүкәсәлиик техникасы гәйдәларышә доғу тәһимәт верилмәси назарә алмалдыр.

Этрафларын обьегачи эдалэнимэлэри мөссэлэри бардә бир нечә м'аруза диләлишдир.

Проф. Н. П. Новаченко (Хәрков) обьегачи эдалэнимэлэрини мүалычэсинини бәһэ эләрәк кесторди ки, биз бу чәлигдән дифференциясыла мүалычә аларилды во эдалэнимши обьегачи физиологияи хүсусийбәтлөрини, морфологияи дөһишкәликләрини, хэстәлини яшыны назарә алмалдыр.

Тибб ээлмэри һәмизәли А. А. Кәзимин (Москва) бәзу сүмүйү чөррәли боһишүмүни сымгаларылды во бу сымгаларын мүалычэсиндәки данышды.

Муәллим, узлағлашдырчы, ачычы во яхыландырчы олмәг үзрә 3 эсә сәһич тили айыр эдир.

Узлағлашдырчы сымгдә бәзу сүмүйү чөррәли боһишүмүни сымшын парчалдыр бәзу сүмүйүнүн яхыландырчы възийнэтиндә, ачычы сымгдә 90 дәрәчәдә гәдәр бөкүлмә възийбәтиндә, яхыландырчы сымгдә исә орнә физиологияи възийнәтдә физикәсия олунмәлидир.

Дүзүк энатомик мүалычәбөтин борнәси этрафларын мүалычэсиндә кәчбә мөсәлә олдуғу кими, онларын дашыдыгы възифәлэрини тәһ бирнәси үчүн даһи ләзүб шәрдир. Баш элми ишчә А. Ю. Депутонич (Москва) обьегачи эдалэнимэлэринини диәг-

